

Aritz Gorrotxategi

LEVIATHANS CAÍDOS

Lémbrome de bares afumados;
fiestas de bafo, dados mentireiros e barbas pechadas,
feitas de alga e pesca,
murmurio, e por riba do murmurio,
no porto goletas balanceando
nun tremor engurrado antes de partir.

Vagabundos con zancos de madeira aquí e acolá,
arpóns e carne na membrana do nariz,
Leviathans caídos na fondura do mar
entre peixes que non afogan.

Vida que penetra até a medula,
ese cheiro tan penetrante, o da ferruxe,
que sen morte non é posíbel comprender.

Homes de pedra, mulleres de ferro,
persoas vellas e baleas,
á vez pousadas as dúas no mundo.

Ás veces paréceme que compartimos
o mesmo fado ambos os dous,
que ao desaparecer uns
desapareceremos o resto.

Seica pode ser por iso,
pola maneira na que nos ollan as baleas
diría que
perdóanos todas as culpas.

JAZZ 34, 45-49

No s'acaben amb mi la cadena i el temps.
Uns dits purs alçaran el benigne
silenci de Déu,
cada dia i per sempre, damunt el meu crit:
el silenci em dóna l'antic nome de fill.

Salvador Espriú "Spiritual, amb la trompeta de Louis Armstrong"

Demasiados son dous mil anos para levar
ao lombo pegada unha cruz.

O vello cansouse de estar
cravado na cruz,
quere saber sequera
onde vai a costa que
baixa de Golgota.

Caeuse rodando poren,
de carne e oso,
aos pés da cidade.

Achegouse poren,
con aspecto de pescador,

até o bar de sempre.

Atopou alí aos apóstolos
sen saber a quen seguir,
Duke Ellington ou Miles Davis,
nunha man o feixe de cartas,
o arpón de area na outra,
máis peixe que pescador,
Kind of Blue...

Fóronse os tempos de balea,
Non volverá alguén
ao mar coa balea.

O vello dubida
mostrar ou non as feridas.
Solitude...
Mollado en viño, pan feito,
en loita cos anxos negros
pola mordedela.

E os apóstolos
en acordes de jazz prefiren Perdido,
sempre á espera dunha última cea.

POE(I)TACA

O poeta é mentireiro, di Pessoa
da escola de Ulises
Caeiro, Reis ou Campos...

Cantos motivos haberá
tecido a súa mente para que
os homes no futuro canten,
non do que vía,
non da verdade de fóra,
da boca que comeza a imaxinar,
para dar forma ao mundo
o poeta anoa os cabalos
á medida da madeira.

Ulises deulle mellor
seguimento á vinganza
que o aedo Demódoco.,
ao canto fermoso e inmortal
que teceu en anos.

Que son os ciclopes, que son
as bruxas e sereas,
que, Escila e Caribdis...?
Que son eses todos
senón xeitos de modelar ás persoas
en boca dunha verdade mentireira?

XA QUE ASASINAMOS CABALOS...

Este cabalo de pedra,
Cidade Vasca, pobo vasco...
dí, que tes no ventre?

Este cabalo de pedra,
dĩ, en canto vendes,
en canto mercas
Soldados e cativos...?

Cantos trotes vale
a casa do pai?
Como defender a construción,
se é nacional,
e sobretudo, se a construción
non é de palabras,
como substituír a casa do pai
se é fibra telefónica
o teu corazón?

Este cabalo de pedra,
é un label caro,
non máis.

Este cabalo de pedra
é un negocio,
nas mans de poucos cabaleiros
- os de sempre.

Este cabalo de pedra
hai tempo que morreu
nas mans deses mesmos cabaleiros
en grande velocidade.

Eu tamén
fun un día,
hai moito tempo,
pobo...

Pero como querer agora
A este cabalo de pedra?
Mirando no espello,
en pouco tempo,
cando o cabalo
non é latido, non é alma,
non é pobo...

Xa que asasinamos cabalos...

LUX VOLANT... MUNDI MANET?

Verba volant scripta manent.

Nun tempo
o vento e as plumas
levaban palabras
de aquí
para alá,
como as pombas mensaxeiras
nos voos bate a á.

Chegaron tarde
Guttenberg e a imprenta,
apagar copista e calígrafos.

Na liña da reforma
en grandes libros medraron frases
en barcos ao lonxe.

Agora
nin o vento, nin as plumas,
os anemómetros non balancean
as frases nos alisios
medir nin multiplicar.

Os novos camiños da propulsión das palabras
son de despois, de hoxe,
os cables eléctricos en liña,
distancia curta entre dúas mensaxes,
dun lado para outro
en voos cubertos de fío.

Scripta volant, verba volant...

Lévaos todo a electricidade
dun lado para outro,
todo cuberto en fío
e sen acróbatas.

Ay, quéixase o enxeñeiro
vaise a luz e
fixémola boa.

NA LUME DO CEGO

Ao chegar o escuro
alúmanos só un alfabeto:
o do cego.

LEVIATHAN ERORIAK

Taberna keztatuak datozkit gogora:
leiho gandu, dado iruzurti eta bizar sarriak,
alga eta arrantza sokez eginak,
marmarra eta, marmarraren gainetik,
balantzaka goletak portuan
abiatu aurreko dardara zimurrean.

Han-hemenka egurrezko hankadun arloteak,
sudur-mintzetan arpoiak eta haragia,
Leviathan eroriak itsaso sakonean
itotzen ez diren arrainen artean.

Muinetaraino sartzan den bizitza,
usain sarkor hori, herdoilarena,
herio gabe uler ezin daitekeena.

Harrizko gizonak, burdinazko emakumeak,
gizaki zaharrak eta baleak
biak batera munduan utziak.

Sarritan iruditzen zait adur bera

partekatzen dugula biok,
batzuk desagertzean
desagertuko garela besteak.

Beharbada horregatik izango da,
baleek begiratzen diguten moduagatik
esango nuke
barkatzen dizkigutela kulpa guztiak.

JAZZ 34, 45-49

No s'acaben amb mi la cadena i el temps.
Uns dits purs alçaran el benigne
silenci de Déu,
cada dia i per sempre, damunt el meu crit:
el silenci em dóna l'antic nome de fill.

Salvador Espriú "Spiritual, amb la trompeta de Louis Armstrong"

Bi mila urte gehiegi dira bizkarrean
bidegurutze bat itsatsia edukitzeko.

Agurea nekatu da gurutzean
iltzatua egoteaz,
Golgotatik behera dagoen
malda behera noraino iristen den
jakin nahi du bada.

Halatan erori da pirritan,
hezur haragizko,
hiriaren oinetaraino.

Halatan heldu da,
arrantzale trazaz,
betiko tabernaraino.

Han aurkitu ditu apostoluak
nori jarraitu ez dakitela,
Duke Ellington edo Miles Davis,
esku batean karta-sorta,
bestean areazko arpoia,
arrantzale bainoago arrain,
Kind of Blue...

Joanak dira balearen garaiak,
balearekin batera
inor ez da itsasora itzuliko.

Agureak zalantza egin du
zauriak erakutsi ala ez.
Solitude...
ardo bustia, ogi egina,
aingeru beltzekin borrokan
nork kosk egingo.

Eta apostoluak
jazz akorde berrietan nahiago Perdido,
beti azken afari baten zain.

POE(I)TAKA

Poeta iruzurtia da, dio Pessoak
Ulisesen eskolako
Caeiro, Reis edo Campos...

Gizonei etorkizunean
kantatzeko zenbat motibo
ez ote dituen bere gogoak ehundu,
ez ikusten zuenetik,
ez kanpoko egiatik,
irudikatzen hasten den ahotik,
munduari forma emateko
poetak lotzen ditu zaldiak
egurraren neurrira.

Demodoco aeda baino trebeago
eman dio Ulisesek
segida mendekuari,
urteetan ehundu duen kantu
eder eta hilezkorrari.

Zer dira ziklopeak, zer dira
sorgin eta ondinak,
zer, Eszila eta Karibdis...?
Zer dira denak ezpada
gizakiak hezur mamitzeko egi
iruzurti baten ahotan?

ZALDIK AKATZEN DITUGU BA...

Harrizko zaldi hau,
Euskal hiri, euskal herri...
Esan, zer daukazu sabelean?

Harrizko zaldi hau,
esan, zenbatean saltzen dituzu,
zenbatean Erosten
soldadu eta umeak...?

Zenbat trosta balio ditu
aitaren etxeak?
Nola defendatu eraikuntza,
nazionala bada,
batez ere, eraikuntza
hitzen bidez ez bada,
nola ordezkatu aitaren etxea
hari telefonikoen zuntza bada
zure bihotza?

Harrizko zaldi hau
label garesti bat da,
besterik ez.

Harrizko zaldi hau
negozio bat da,
zaldun gutxi batzuen eskutan
-beti berak.

Harrizko zaldi hau
aspaldi da hila

zaldun berdinen eskutan
abiadura handitan.

Ni ere
izan nintzen behin,
orain urte asko,
herria...

Baina nola maita orain
harrizko zaldi hau?
Ispiluan begiratuta,
denbora gutxian,
zaldia denean
ez taupada, ez arima
ez herria...

Zaldiak akatzen ditugu ba...

LUX VOLANT... MUNDI MANET?

Verba volant scripta manent.

Garai batean
haizeak eta idazlumek
batetik bestera
eramaten zituzten
hitzak,
uso mezulariek
hegaldiak hegoa nola.

Beranduago heldu ziren
Guttenberg eta inprenta,
itzali kopista eta kaligrafoak.
Erreformaren harira
liburu marduletan ugaldtu esaldiak
barkuetan urrutira.

Orain
ez haizeak, ez lumak,
anemometroek ez dituzte
alisioetan kulunkatu esaldiak
neurtzen ez biderkatzen.

Hitzen propulzio bide berriak
gerokoak dira, gaurkoak,
kable elektrikoak lerro-lerro,
bi mezuen arteko distantzia labur,
hariz bildutako
batetik besterako hegaldietan
scripta volant, verba volant...

Dena daroa argindarrak
batetik bestera,
dena hariz bildua
eta akrobatarik ez.

Ai, kexu da ingeniaria,
argindarra joaten bada
gureak egin du.

ITSUAREN ARGITAN

Iluna heltzean
alfabeto bakarrak argi:
itsuarena.